

UZAKTAN EĞİTİM ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYINLARDA ÜRETKEN YAPAY ZEKA KULLANIMI

Üretken Yapay Zeka'nın (ÜYZ) metin, görüntü, ses ve kod gibi yeni içerikler üretebilmesi onun bilimsel çalışmalarda kullanılmasını cazip kılmaktadır.

Peki, üretken yapay zeka, bilimsel araştırma ve yayın faaliyetlerinde kullanılabilir mi?

ÜYZ'nin yeni içerik üretebilmesi gerçek dünyayı ve sosyal ilişkileri, normları ya da ele aldığı sorunun bağlamını anladığını göstermez.

ÜYZ'nin veri kaynakları gerçek dünyanın tam yansımaları değil, sadece belirli bir kısmının süzgeçlerden geçirilerek elde edilmiş simgeleridir.

Üretilen içeriğin geçerli, doğru, anlamlı ve tarafsız olması ÜYZ'nin dünyaya ilişkin insan zekâsı benzeri bir kavrayışa değil, ona sağlanan verinin gerçek dünyayı ne kadar iyi temsil ettiğine, tarafsızlığına, zamanına ve büyüklüğüne bağlıdır.

RİSKLER

- Üretilen bilginin/verinin yanlış veya taraflı olabilmesi
- Başkası tarafından üretilmiş olan içeriğin izinsiz kullanımı ve intihal riski
- Taraflı ve kısıtlı veri nedeniyle hassas grupların uğrayabileceği ayrımcılığın derinleşmesi
- Mevzuata aykırı olarak kişisel verilerin toplanması, depolanması, transferi, kullanılması ve tekrar kullanılması

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYINLARDA ÜRETKEN YAPAY ZEKA KULLANIMI

TAVSİYELER

Sistemlerin nasıl çalıştığına ve potansiyel risklerine dair bilgi edinilmelidir.

Sunulan hizmetin kapsamı ve kullanım şartları mutlaka okunmalıdır.

Özgün fikirlerin, yöntemlerin veya belgelerin ÜYZ sistemlerine girilmesi veya bu sistemler üzerinden paylaşılması bu bilgilerin başkalarının kullanımına açılması gibi istenmeyen sonuçlar doğurabilir.

Kişisel veriler anonimleştirilmeli veya ÜYZ sistemleri dışında maskelenmelidir. Veri gizliliğinin korunmasının hem etik hem de yasal boyutu olduğu unutulmamalıdır.

ÜYZ'dan edinilen bilgilerin doğruluğu, tarafsızlığı, ve güvenilirliği kontrol edilmeli, intihal riski unutulmamalıdır.

ÜYZ'nin hangi fonksiyonlarının araştırmanın hangi aşamalarında ve ne boyutta kullanıldığı açık olarak belirtilmelidir.

ÜYZ'nin bilimsel araştırma ve yayın sürecinde bir araç olarak kullanılabilmesi ancak sürecin ana bileşenlerinin belirlenmesi, yürütülmesi, doğruluğu ve gözetiminin yapılmasında yetkili ve sorumlu tutulamayacağı gerçeği unutulmamalıdır.